

981129-3

Slyšel jsem v diskusi slovo, které si zaslouží naší pozornosti a také rozboru: dialog prý je možný jen mezi rovnými. Myslím, že chápu, co tím mělo být řečeno, tj. co bylo míněno: dialog nemůže probíhat s tím, kdo si osobuje mít víc pravdy než ti druzí, tj. kdo se cítí být (ať oprávněně nebo neoprávněně) „hegemonem dialogu“. Ale to jsou jen psychologické atd. předpoklady a okolnosti. Ve skutečnosti právě tam, kde by byla skutečná rovnost, tj. kde by nebylo rozdílů, je dialog nemožný. Dialog předpokládá nerovnost, která se však jakoby vyrovnává tím, že všichni, kdo vstupují do dialogu, jsou připraveni naslouchat těm druhým, protože jim předem neberou možnost (a právo) bý blíže pravdě než my (a než další, než ostatní v dialogu). Tato připravenost naslouchat druhému je vlastně zakotvena v připravenosti naslouchat samé pravdě, neboť právě ten druhý třeba je pravdě blíže, a kdybych ho nechtěl vyslechnout, mohl bych se prohřešit nejen proti němu, ale vůči pravdě samé. Nejde tedy o skutečnou rovnost, která je vždycky nepravděpodobná, nýbrž o jakousi obdobu „rovnosti“ občanů před zákonem – ovšem jen mutatis mutandis: také občané jsou si ve skutečnosti nerovni, ale tato nerovnost nesmí být pro soud směrodatná sama o sobě, nýbrž všem se musí „měřit stejně“ (což vůbec nesmí být zjednodušováno na mechanické přikládání měřidla. V dialogu ovšem tu míru, to měřidlo nikdo nemá v ruce ani po ruce, nikdo tou mírou nevládne, nikdo není ani jejím dohlížitelem (resp. dohlížiteli jsou všichni účastníci dialogu).

(Písek, 981129-3.)